

Anti-pestprotocol

Inhoud

INLEIDING	3
WETTELIJK KADER	4
PREVENTIEVE AANPAK	5
SCHOOLAFSPRAKEN	6
ACTIVITEITENPLAN	9
WAT IS PESTEN?	11
Incidenteel pesten	11
Structureel pesten	11
Vormen van pesten	11
Signalen van pesten	12
Mogelijke effecten van pesten	13
VERSCHILLENDE ROLLEN	14
DE VIJFSPORENAANPAK	16
STAPPENPLAN NA EEN MELDING VAN PESTEN	17
(Aanvullend) stappenplan na een melding van digitaal pesten	19
MELDEN VAN PESTINCIDENTEN	20
Wat kan er gemeld worden?	20
Wie kan er melden?	20
Bij wie melden?	20
WAT KUNT U ALS OUDER/VERZORGER ZELF DOEN	21
Uw kind wordt gepest	21
Uw kind pest	21
AANSPREEKPUNTEN	22
REGISTRATIE EN MONITORING	23
HANDIGE WEBSITES EN PUBLICATIES	24

INLEIDING

Als school staan wij er voor om onze leerlingen in een kansrijke, sociale en veilige leeromgeving het best mogelijke onderwijs te bieden. Onze medewerkers scheppen met elkaar een open en prettige werksfeer, waarmee zij de leerlingen een veilig pedagogisch klimaat bieden.

Voor iedereen is er ruimte om zichzelf te kunnen zijn, zolang men zich aan de schoolafspraken houdt en/of de persoonlijke grenzen van een ander niet overschreden worden. Pesten en het vertonen van sociaal onveilig gedrag betekent dat er over grenzen gegaan wordt en dat past niet in een veilige omgeving.

Toch komt het voor dat er leerlingen door anderen gepest worden. Pesten is onacceptabel en vraagt om een duidelijke en krachtige reactie vanuit onze school. In dit anti-pestprotocol staat beschreven hoe wij met elkaar het pesten aanpakken. Onze zorg rondom dit thema is tweeledig; we bieden hulp en ondersteuning en we willen leerlingen ook leren om assertief en proactief op te treden om de zelfredzaamheid te stimuleren en het zelfvertrouwen te vergroten.

Als er op onze school gepest wordt, werken we volgens een duidelijk omschreven stappenplan. De mentor speelt hierbij, in samenwerking met de betrokken ouders, de belangrijkste rol, omdat hij/zij het eerste aanspreekpunt is voor de leerlingen en ouders/verzorgers. Ook heeft de mentor de leerling het beste in beeld en is daardoor de spil in de ondersteuning voor onze leerlingen. Naast het stappenplan is in dit anti-pestprotocol nadere informatie te vinden over hoe wij met elkaar op school het pesten willen voorkomen en/of stoppen.

Onze school is een lerende organisatie. Dat betekent dat we continu ons aan het ontwikkelen zijn en inspelen op veranderingen om ons heen en zo de doelen die wij ons hebben gesteld kunnen behalen. Dit geldt vanzelfsprekend ook voor ons handelen en de activiteiten omtrent de sociale veiligheid. Dit protocol zal dan ook jaarlijks geëvalueerd en zo nodig herzien worden (zie kwaliteitszorgkalender).

Voor de tekst van dit protocol is (gedeeltelijk) gebruikt gemaakt van het pestprotocol van andere scholen en verschillende publicaties rondom het thema pesten.

WETTELIJK KADER

Per 1 augustus 2015 zijn bestuurders van scholen voor funderend onderwijs wettelijk verplicht om hun leerlingen een sociaal veilige schoolsetting te bieden, met specifieke aandacht voor het voorkomen en bestrijden van pesten tussen leerlingen onderling. Deze verplichtingen zijn vastgelegd in de Wet sociale veiligheid op scholen.

Zorgplicht veiligheid op school

1. Het bevoegd gezag draagt zorg voor de veiligheid op school, waarbij het bevoegd gezag in ieder geval:
 - a. beleid met betrekking tot de veiligheid voert,
 - b. de veiligheid van leerlingen op school monitort met een instrument dat een representatief en actueel beeld geeft, en
 - c. er zorg voor draagt dat bij een persoon ten minste de volgende taken zijn belegd:
 - 1°. het coördineren van het beleid in het kader van het tegengaan van pesten, en
 - 2°. het fungeren als aanspreekpunt in het kader van pesten.
2. Onder veiligheid, bedoeld in het eerste lid, wordt verstaan de sociale, psychische en fysieke veiligheid van leerlingen.

Wet op voortgezet onderwijs (1963, Artikel 3b, lid 1 en 2)

Concreet betekent zorgplicht sociale veiligheid dat een school alles moet doen dat nodig is om ervoor te zorgen dat alle leerlingen zich op school veilig voelen. De wet bepaalt dat elke school in ieder geval er voor moet zorgen dat:

- Er een veiligheidsbeleid wordt gevoerd.
- Er monitoring plaatsvindt van de veiligheidsbeleving van leerlingen.
- Er een coördinator en aanspreekpunt is voor sociale veiligheid.

PREVENTIEVE AANPAK

Wij willen op Lentiz VMBO Maasland een omgeving zijn en blijven die het leren bevordert en sociaal veilig is. Het fundament hiervoor zijn de kernwaarden van de school en het gedrag van de medewerkers, leerlingen en ouders dat hierbij past.

De kernwaarden die onze school belangrijk vindt zijn:

Kernwaarde:	Het gedrag dat daar bij past:
Integer	Je bent eerlijk en handelt oprecht Je doet wat je zegt en je zegt wat je doet Je praat niet over maar met elkaar Je vertrouwt elkaar Je komt afspraken na en doet wat je belooft Je bent ook zorgvuldig naar elkaar, fijngevoelig Je maakt realistische afspraken Je zorgt voor een veilig en eerlijk schoolklimaat
Verbindend	Je staat open voor elkaar perspectieven Je ziet de school als een geheel Je bent samen tot meer in staat dan alleen Je neemt verantwoordelijkheid voor jouw deel Je ziet de ander staan en je bent er voor elkaar Je bent je bewust van elkaars unieke kwaliteiten en talenten Je ziet de school als onderdeel van de omgeving (de regio)
Kansrijk	Je gaat uit van de kracht van jezelf en de ander Je hebt onvoorwaardelijk geloof in een succesvolle toekomst Je creëert een open en veilige omgeving waar iedereen het beste uit zichzelf haalt Je leert kansen zien en door het maken van keuzes deze te benutten Je geeft innovaties kans zodat er ruimte is voor ieders talent Je levert maatwerk en differentieert Je denkt positief vanuit een open mindset Je staat open Je hebt lef
Daadkrachtig	Je bent proactief Je hebt enthousiasme, positieve energie Je gelooft in jezelf, zelfvertrouwen Je durft iets, je hebt lef (je gaat soms net buiten je comfortzone) Je gaat ergens voor, je zet door, je verlegt grenzen Je gelooft in je eigen idealen Je kijkt vooruit Je bent doelgericht, resultaatgericht en je voert successen

SCHOOLAFSPRAKEN

In de schoolafspraken van onze school worden de kernwaarden geconcretiseerd. Hier wordt o.a. in beschreven hoe wij met elkaar omgaan.

ONZE SCHOOLAFSPRAKEN

VERBINDEND

- We zijn respectvol naar elkaar
- We noemen elkaar bij onze naam
- We zijn op tijd in de les
- We wandelen door de gangen
- We luisteren naar elkaar
- We zijn beleefd tegen elkaar
- We dragen gepaste kleding

DAADKRACHTIG

- Je gaat naar het lokaal als de bel is gegaan en je bent op tijd in de les
- Je gaat het lokaal binnen als de docent je bij de deur ontvangt
- Capuchon, pet, muts, hoed en losse tassen bewaar je in je kluis
- Je jas is uit en berg je op in de kluis of aan de kapstok
- Bezoek het toilet voordat de les begint
- Moet je naar het toilet tijdens de les, vraag eerst toestemming aan de docent.
- Voordat je de les binnenkomt, is je materiaal op orde en je huiswerk gemaakt.

KANSRIJK

- Je leest met aandacht tijdens de leestijd uit je leesboek
- Je telefoon, koptelefoon/oordoppen of smartwatch gaan, voordat de les begint, in de daarvoor bedoelde zak
- Bij de beroepsgerichte vakken, gym en NASK gelden aangepaste afspraken in verband met de veiligheid

INTEGER

- Eten en drinken doe je in de aula, bij het hoofzizer of op het plein
- Afval gooi je netjes weg in de prullenbak
- Er wordt op school geen energiedrank gedronken
- In de klas mag je water drinken uit een drinkfles
- In en rondom de school is het rookvrij
- Je maakt alleen gebruik van de ingang van het VMBO
- Ik houd me aan de schoolafspraken, normen en (kern)waarden van de school.

Hoewel er op elke school gepest wordt, willen wij op VMBO Maasland het zo veel mogelijk voorkomen. Dit doen wij onder andere door in alles wat we doen, dit vanuit onze kernwaarden te doen.

Daarnaast organiseren wij allerlei activiteiten om een positieve leeromgeving en positieve groepen te vormen.

- Aan het begin van het schooljaar maakt iedere klas met zijn mentor tijdens de introductiedagen omgangsafspraken. Hoe willen we dat we met elkaar omgaan en hoe dragen we daar samen verantwoordelijkheid voor? Leerlingen beantwoorden met elkaar vragen als: 'Wat heb jij nodig om hier het beste uit jezelf te halen?', 'Wat kun jij bijdragen aan een goede sfeer in de klas?', 'Wat doe jij wanneer die sfeer onder druk staat of minder goed is?', 'Wat doe jij als je je zorgen maakt om een klasgenoot?'. De mentor vraagt de leerlingen wat zij van hem/haar nodig hebben: 'Wat moet ik doen om voor jullie een goede begeleider te zijn?'. Deze vragen worden ook besproken tijdens het startgesprek met de leerling, ouders en mentor. Ook gaat de leerling dan antwoord geven op de vragen 'Waar sta je nu?', 'Waar wil je naar toe?' en 'Hoe ga je daar komen?'. De leerling stelt zichzelf doelen op cognitief en sociaal-emotioneel gebied. Tijdens het mentoruur of in 1 op 1 gesprekken bespreekt de mentor de voortgang met de leerling. In het voorjaar voert de mentor het voortgangsgesprek met de leerling en zijn ouders. Ook de leerlingencoach voert met elke leerling minimaal een gesprek over zijn/haar onderwijsresultaten en welbevinden.
- Gedurende het schooljaar weten de leerlingen dat ze bij hun mentor terecht kunnen als er sprake is van een onveilig gevoel of als leerlingen het gevoel hebben dat zij gepest worden. In samenwerking met de leerjaarcoördinatoren/leerlingencoaches worden hier passend op geacteerd.
- Tevens bespreekt de mentor in zijn klas het anti-pestprotocol en het belang om pesten te melden.
- In klas 1 en klas 3 van alle afdelingen wordt elk jaar een vragenlijst afgenomen gericht op sociale veiligheid. De coördinator sociale veiligheid koppelt de resultaten terug naar de leerjaarcoördinatoren en teams. Met deze informatie wordt indien nodig een actieplan opgesteld. De mentor koppelt de uitslag van de vragenlijst terug aan de leerlingen en bij bijzonderheden aan de ouders/verzorgers.
- Tijdens de lessen ICT & Mediawijsheid krijgen de onderbouwleerlingen voorlichting over hoe zij het beste kunnen omgaan met sociale media. Zij leren de mogelijke gevaren, gepast en ongepast gedrag en hoe de leerlingen het beste kunnen omgaan met sociale media.
- Er is tevens sprake van een samenwerking tussen de school en de leerlingenraad met als doel de sociale veiligheid verder te optimaliseren.
- Indien een mentor of docent daartoe aanleiding ziet, besteedt hij expliciet aandacht aan pestgedrag in een groepsgesprek. Hierbij worden de rol van de pester, het slachtoffer, de meelopers en de stille getuigen benoemd.
- In en rond de school, tijdens pauzes en tussenuren worden leerlingen op hun gedrag aangesproken. Ook spreken we ons uit over het gedrag tijdens de reis van en naar school en op schoolreizen.
- Met alle leerlingen worden aan het begin van het schooljaar in de mentorles onderstaande afspraken m.b.t. tot pesten besproken:
 - Als geplaagd worden niet meer leuk is, geef je een duidelijk signaal af
 - Als dit signaal gegeven wordt, stopt het plagen
 - Niemand mag een andere leerling pesten
 - Je neemt elkaar zoals je bent, iedereen kan zichzelf zijn
 - Niemand wordt buitengesloten
 - Je blijft van elkaar af
 - Je bedreigt elkaar niet
 - Je luistert naar elkaar
 - Je laat elkaar uitspreken
 - Je lost ruzies op door met elkaar te praten

- Je spreekt een pester aan op zijn gedrag en kunt daarbij rekenen op steun van de klas
- Als je pestgedrag meldt, is dat geen klikken

ACTIVITEITENPLAN

Periode	Bijzonderheden	Activiteiten	Materiaal
zomervakantie			
		APC staat vermeld in de schoolgids en op website. Anti-pestprotocol geplaatst op het VMBO Maasland gedeelte van de Lentiz website.	
1e APV / Team vergadering		Anti-pestprotocol wordt aan alle collega's overhandigd en in de eerste teamvergadering in alle leerjaar teams doorgenomen en besproken. Nadere informatie en werkvormen te vinden op Sharepoint. APC presenteert cijfers, aangescherpt beleid (en geeft voorzet activiteiten voor het nieuwe schooljaar)	Anti-pestprotocol (ook op Sharepoint geplaatst) Taken en verantwoordelijkheden inzake preventie en bestrijding van pesten onder leerlingen wordt met het team doorgenomen.
Introductie leerlingen		APC gaat klassen langs en vraagt aandacht voor pestpreventie in het programma	Accent tijdens de introductiedagen ligt op positieve ontmoeting, samenwerking en teambuilding.
De eerste zes weken van het schooljaar	De Gouden weken	Mentoren organiseren activiteiten om te komen tot positieve groepsvorming.	De gouden weken in het VO (pdf) van Rakitrainingen op Sharepoint
Kennismakings-ouderavond		Mentoren maken kennis met de ouders van hun mentorklas en geven hen informatie. Informatie over het anti-pestbeleid en waar men het anti-pestprotocol op onze website kan vinden.	
Derde week september	Week tegen pesten	Leerjaar teams en mentoren organiseren activiteiten.	www.stoppesten.nl/ lesideeën www.weektegenpesten.nl
Herfstvakantie			
Tweede week november	Week van respect	Leerjaar teams en mentoren organiseren activiteiten.	www.weekvanrespect.nl/ lesmateriaal
Derde week november	Week van de mediawijsheid	Docenten ICT & mediawijsheid besteden aandacht aan de week.	www.weekvande mediawijsheid.nl/campagne
Tweede vrijdag in december	Paarse vrijdag Solidariteit met LHBTIQA+-medeleerlingen	Leerjaar teams en mentoren organiseren activiteiten.	www.gsanetwerk.nl/paarsevrijdag/
Kerstvakantie			

De eerste weken na de kerstvakantie	Zilveren weken		De zilveren weken. Positieve groepsvorming na de jaarwisseling.
Tweede week februari	Safer internetday	Docenten ICT & mediawijsheid besteden aandacht aan de week.	saferinternet centre.nl/safer internetday/ https://www.hoezomediawijs.nl/
Voorjaarsvakantie			
1 maart	Complimenten dag	Leerjaarteams en mentoren organiseren activiteiten.	www.nationale complimentendag. nl
19 april	Dag tegen pesten	Leerjaarteams en mentoren organiseren activiteiten.	www.stoppesten.nl
Meivakantie			
2 mei	Nationale dag van de empathie	Leerjaarteams en mentoren organiseren activiteiten. <i>Valt in de meivakantie; wellicht ervoor of erna een activiteit.</i>	www.human.nl/lees/2020/mei/dag-van-de-empathie. html
3 mei herdenken discriminatie, uitsluiting van bevolkings-groepen		Leerjaarteams en mentoren organiseren activiteiten. <i>Valt in de meivakantie; wellicht ervoor of erna een activiteit.</i>	www.annefrank.org/nl/educatie/lesmateriaal/asianraisins.nl/inzendingen/blackarchives.nl
Juni			
Evaluatie anti-pestbeleid in de leerjaar teams		De leerjaarteams evalueren het anti- pestbeleid en de uitgevoerde activiteiten en doen hiervan verslag naar het MT en de APC.	
Evaluatie anti-pestbeleid in het MT/APC		MT/APC evalueert anti-pestbeleid en de uitgevoerde activiteiten en scherpt anti-pestbeleid aan.	
Juli/September			
		APC presenteert cijfers aan MT en formuleert beleidsadvies t.a.v. het anti-pestbeleid.	Check basisbeleid, verzamelen van inspirerende schoolvoorbeelden, actuele sociale ontwikkelingen en nieuwe anti-pestinitiatieven.
1 juli Keti koti: afschaffing slavernij		Leerjaarteams en mentoren en/of docenten M&M / ML organiseren activiteiten.	www.slavernijenjij.nl/de-afschaffing/keti-koti/

WAT IS PESTEN?

Helaas is het bijna onmogelijk om het pesten op een school geheel uit te bannen. Wat zien wij eigenlijk als pesten? Wat namelijk door de één als een grapje of als plagen wordt gezien, kan door de ander als enorm vervelend, kwetsend en/of als pesten ervaren worden. We spreken van pestgedrag als er sprake is van regelmaat van bepaald gedrag ten opzichte van een leerling, waardoor deze leerling zich niet langer veilig voelt in de school.

Incidenteel pesten

Het merendeel ($\pm 80\%$) van pestgedrag is incidenteel pestgedrag. Bij incidenteel pesten is er sprake van een pedagogische waarde. Deze vorm van pesten kan onderdeel zijn van de ontwikkeling van sociale vaardigheden en helpt vaardigheden te ontwikkelen die hen later in hun leven van pas komen bij conflicthantering. Leerlingen zijn aan het oefenen om zich te handhaven in een groep; in het assertief en weerbaar kunnen zijn. Tijdens dit proces moeten volwassenen de grenzen bewaken, af en toe helpen om zaken op te lossen en hen handvatten bieden om het sociale spel op een acceptabele manier te spelen.

Structureel pesten

Van structureel pesten (hierna 'pesten') is sprake als er aanhoudend en herhaaldelijk gepest wordt door dezelfde leerlingen. Hier liggen andere oorzaken aan ten grondslag dan bij incidenteel pesten. Structureel pesten ondermijnt de sociale veiligheid en het gemeenschapsleven binnen een school en tast bovendien het gezag van de school aan.

Vormen van pesten

Pesten kan allerlei vormen aannemen:

- **Verbaal pesten**

Verbaal pestgedrag bestaat uit bijvoorbeeld schelden, dreigen, belachelijk maken, uitlachen of een bijnaam geven (op basis van lichaamskenmerken, afkomst, geloof, seksuele voorkeur of n.a.v. een verkeerd antwoord in de klas of andersoortig gedrag).

- **Fysiek pesten**

Onder fysiek pestgedrag verstaan wij o.a. trekken, duwen, spugen, schoppen, slaan, laten struikelen, krabben, bijten, aan de haren trekken, seksuele intimidatie.

- **Intimidatie**

Een leerling achterna blijven lopen of ergens opwachten, iemand in de val laten lopen, de doorgang versperren of klemzetten tussen de fietsen, dwingen om bezit af te geven of geld of andere zaken mee naar school te nemen, het dreigen met geweld zijn vormen van intimidatie.

- **Isolatie**

Het voortdurend uitsluiten van een leerling en duidelijk maken dat hij/zij niet gewenst is, doodzwijgen of roddelen met anderen over de leerling.

- **Discriminatie**

Discriminatie is het buitensluiten, of ongelijk behandelen van bepaalde mensen op basis van (persoonlijke) kenmerken. Het kan gaan om wat ze geloven, om hun mening, huidskleur, geslacht of seksuele gerichtheid, handicap, nationaliteit. Het is onterecht onderscheid maken tussen mensen op grond van kenmerken die er niet toe doen. Discriminatie is zeker een vorm van pesten en daarnaast ook wettelijk niet toegestaan. Leerlingen die medeleerlingen discrimineren of zich racistisch uiten

schenden artikel 1 van de Nederlandse Grondwet. Daarnaast is discriminatie ook opgenomen in het Wetboek van Strafrecht.

- **Stelen of vernielen van bezittingen**

Denk hierbij aan het 'lenen' zonder te vragen, afpakken, beschadigen en kapotmaken van spullen van een ander.

- **Digitaal pesten**

Digitaal pesten is het pesten of misbruiken via het internet en via mobiele telefoon.

Het gaat dan bijvoorbeeld om het sturen van ongewenste berichten, via WhatsApp, mail of andere (chat-) programma's / apps, opmerkingen verspreiden op sociale media, het gebruiken van sociale media met de bedoeling iemand zwart te maken door het verzenden van opmerkingen en /of foto's of filmpjes. Specifieke afspraken voor het gebruik van het internet en sociale media staan beschreven in het protocol sociale media van de Lentiz onderwijsgroep.

Voorbeelden van digitaal pesten:

- Pest-appjes (schelden, beschuldigen, roddelen, beledigen via diverse sociale media als Instagram, Facebook of via chatprogramma's als WhatsApp en Snapchat)
- Uit naam van een ander versturen van (pest-) appjes, berichten of mail.
- Stalking (het stelselmatig lastig vallen van iemand door het blijven sturen van 'hate'- mails of het dreigen met geweld op facebook/Instagram/snapchat)
- Het tegenkomen, bewerken en/of (door-) sturen van (naakt) foto's van anderen
- Het tegenkomen en/of (door-) sturen van ongewenst materiaal zoals porno en kinderporno, gewelddadig materiaal etc.
- Ongewenst contact met vreemden
- Hacken (gegevens stelen of instellingen aanpassen)

Kenmerken van digitaal pesten

- Digitaal pesten gebeurt vaak anoniem.
- Digitaal pesten is soms harder dan het "gewone" pesten. De pester kan zich op internet (sociale media) veilig voelen en ook vaak machtiger dan de gepeste.
- De gepeste voelt zich onveiliger dan bij gewoon pesten. Het pesten gaat door, ook na schooltijd in de thuisomgeving.
- De impact van digitaal pesten is vaak veel groter dan van gewoon pesten, omdat er veel meer toeschouwers zijn doordat het via het internet plaatsvindt.
- Digitaal pesten is vaak niet terug te draaien, want op internet blijven de gegevens vaak gewoon staan, zodat het slachtoffer er soms jaren later nog steeds mee geconfronteerd wordt.

Signalen van pesten

Een kind dat gepest wordt kan onderstaande signalen laten zien:

- Niet meer naar school willen
- Niet meer over school vertellen thuis
- Geen andere kinderen meer mee naar huis nemen of bij anderen gevraagd worden
- Resultaten op school verslechteren
- Regelmatig spullen kwijt zijn of met kapotte spullen thuiskomen
- Regelmatig hoofdpijn of buikpijn hebben
- Blauwe plekken hebben op ongewone plaatsen
- Niet willen slapen, vaker wakker worden, bedplassen, nachtmerries hebben
- Niet naar buiten willen

- Niet alleen een boodschap durven doen
- Niet meer naar een bepaalde club of vereniging willen gaan
- Bepaalde kleren niet meer willen dragen
- Thuis prikkelbaar, boos of verdrietig zijn
- Zelf blessures scheppen om niet naar school te hoeven

Mogelijke effecten van pesten

- Negatief zelfbeeld
- Geringe eigenwaarde
- Weinig zelfvertrouwen
- Sociaal wantrouwen
- Sociale angst

VERSCHILLENDE ROLLEN

- **Gepeste**

Iedere leerling loopt het risico gepest te worden, maar sommige kinderen lijken daarop een grotere kans te maken dan anderen. Dat kan komen door uiterlijke kenmerken, maar het heeft vaker te maken met gedrag, de wijze waarop gevoelens worden beleefd en de manier waarop die worden geuit. Kinderen die gepest worden hebben vaak andere interesses dan de meeste leeftijdgenoten of ze doen dingen anders. Ze zijn goed in vakgebieden of juist niet. Veel kinderen die gepest worden hebben een beperkte weerbaarheid. Ze zijn niet (altijd) in staat actie te ondernemen tegen de pestkoppen en stralen dat dan ook uit. Vaak zijn ze angstig en onzeker in een groep en durven ze weinig of niets te zeggen omdat ze bang zijn om uitgelachen te worden. Deze angst en onzekerheid worden verder versterkt door het ondervonden pestgedrag, waardoor het gepeste kind in een vicieuze cirkel komt waar het zonder hulp zeker niet uit komt.

- **Pester**

Pestende leerlingen zijn vaak fysiek en /of verbaal sterk. Meisjes pesten gemiddeld gezien vaker door middel van psychisch geweld zoals buitensluiten en roddelen. Bij jongens wordt juist vaker fysiek geweld gebruikt.

- **Meelopers**

De meeste leerlingen zijn niet direct betrokken bij pesten in de actieve rol van pester. Sommigen doen uit angst of uit berekening, mee. Dit zijn de zogenaamde 'meelopers'. Het specifieke kenmerk van een meeloper is de grote angst om zelf in de slachtofferrol te geraken. Maar het kan ook zijn dat meelopers hopen op de populariteit van de pester mee te liften.

- **Omstanders**

Dit zijn leerlingen die wel zien dat het pesten plaatsvindt maar geen actie ondernemen. Zij blijven op afstand. Doordat zij niets doen houden zij het pesten in stand. De reden voor hun gedrag heeft vaak met angst te maken, soms met onverschilligheid. Er zijn ook leerlingen die niet merken dat er gepest wordt. Gelukkig neemt ook af en toe een leerling, of een klein groepje leerlingen, het voor het gepeste kind op.

- **Ouders**

Wanneer kinderen worden gepest, durven ze vaak niet aan hun ouders te vertellen dat hen dit overkomt. Ze kunnen bang zijn dat hun ouders naar school gaan, het aan de mentor vertellen en dat deze het verkeerd aanpakt. Ze schamen zich vaak dat hen dit overkomt. Soms denken ze dat ze het gedrag van de pester zelf hebben uitgelokt en dat ze dus verdienen om gepest te worden.

- **Docenten en onderwijsondersteunend personeel**

De docenten onderwijsondersteunend personeel hebben vooral een signalerende rol. Wanneer zij pesten waarnemen of redenen hebben om pesten te vermoeden, wordt er van hen verwacht dat zij hierop adequaat reageren en een melding doen bij de mentor om hulp en overleg in gang te zetten. Het kan soms lastig zijn om te signaleren omdat dit vaak buiten het zicht van volwassenen gebeurt.

- **Leerlingencoach**

De leerlingencoach ondersteunt waar nodig de mentoren en leerjaarcoördinator tijdens de verschillende fasen in het proces. Daar waar gewenst / nodig kan zij een inbreng hebben tijdens de mentorlessen. De leerlingencoach vraagt regelmatig aandacht voor de problematiek via het weekbericht voor de collega's en in de nieuwsbrief aan de ouders.

- **Wijkagent**

Indien nodig schakelt de school de wijkagent in. De betrokken ouders worden hiervan op de hoogte gesteld.

- **Anti-pest coördinator (APC)**

De anti-pestcoördinator (APC) coördineert het beleid in het kader van het tegengaan van pesten en fungeert als aanspreekpunt in het kader van pesten. Dit betekent dat de anti-pestcoördinator zicht houdt op de acties die uitgevoerd worden om de pesterijen gericht tegen een leerling daadwerkelijk stoppen en fungeert daarnaast als vraagbaak voor medewerkers en indien gewenst als intermediair tussen ouders van een gepest kind en de school.

De kern van het werk van de APC is systematiek en samenhang brengen in een set acties om het veiligheidsgevoel van een gepeste leerling te herstellen. De APC is geen uitvoerder van deze acties, maar coördineert de uitvoering. De realisatie is in handen van docenten, mentoren, leerjaar coördinatoren, leerlingencoaches en schoolleiding.

Registratie en voortgangsbewaking door de APC. Door het registreren en monitoren wordt systematisch bijgehouden of de opgezette aanpak werkt of dat er meer / andere acties ondernomen moeten worden om pesterijen te stoppen. Er wordt hierdoor permanent een vinger aan de pols gehouden.

- **Vertrouwenspersoon**

De vertrouwenspersoon is het aanspreekpunt als leerlingen, hun ouders of schoolmedewerkers klachten hebben over gedragingen, maatregelen, beslissingen of nalatigheid van schoolbestuur, directie of medewerkers. De vertrouwenspersoon begeleidt een klager in het proces om gehoor te vinden voor zijn / haar klacht.

- **Coördinator sociale veiligheid**

Sinds augustus 2015 is de wet omtrent de sociale veiligheid op scholen van kracht. In deze wet staan enkele punten beschreven die de sociale veiligheid op scholen moet vergroten. Eén van deze punten is de aanwezigheid van een coördinator sociale veiligheid. Deze persoon heeft als taak om de schoolleiding / het schoolbestuur te adviseren omtrent beleid.

Daarnaast is de coördinator sociale veiligheid verantwoordelijk voor het aansturen van de in het beleid beschreven aanpak, het bewaken van de voortgang en het behouden van het overzicht over de situatie. De coördinator sociale veiligheid en de APC werken met verschillende partijen binnen de school samen aan het verzorgen van preventie en bewustwording.

DE VIJFSPORENAANPAK

Lentiz VMBO Maasland volgt de vijfsporenaanpak:

1. De school neemt in samenwerking met de betrokken ouders haar verantwoordelijkheid. Dit houdt in dat de school zorgt dat de medewerkers voldoende informatie hebben over het pesten in het algemeen en het aanpakken van pesten. De school werkt aan een goed beleid rond pesten, zodat de veiligheid van leerlingen binnen de school zo optimaal mogelijk is en waardoor er een klimaat is waarin pesten bespreekbaar gemaakt kan worden. Vanuit onze visie stimuleren wij en gaan wij proactief de samenwerking binnen de driehoek leerling – ouders – school aan. En werken wij doelgericht aan de ontwikkeling van het assertief en weerbaar (groeimindset) maken van onze leerlingen.
Alle medewerkers en ouders van de school vervullen een voorbeeldfunctie bij het signaleren en tegengaan van pestgedrag.
2. Het bieden van steun aan de jongere die gepest wordt
 - Het probleem wordt serieus genomen.
 - Er wordt uitgezocht wat er precies gebeurd is.
 - Er wordt overlegd over mogelijke oplossingen.
 - Het aanbieden van ondersteuning/hulp door de mentor, leerlingencoach, leerlingbegeleider, en/of externe hulp.
3. Het bieden van steun aan de jongere die pest
 - Het confronteren van de jongere met zijn gedrag en de gevolgen hiervan voor de gepeste en de pester zelf.
 - De achterliggende oorzaken boven tafel proberen te krijgen.
 - Wijzen op (eventueel) gebrek aan empathisch vermogen dat zichtbaar wordt in het gedrag.
 - Het aanbieden van ondersteuning/hulp (desnoods verplicht) door de mentor, leerlingencoach, leerlingbegeleider, en/of externe hulp.
4. Aandacht voor de sfeer in de groep waar gepest wordt; mobiliseren van de middengroep
 - De mentor, leerlingencoach en/of leerjaarcoördinator bespreekt met de klas het pesten en benoemt de rol van alle leerlingen hierin.
 - Er wordt gesproken over mogelijke oplossingen en wat de klas kan bijdragen aan een verbetering van de situatie.
 - De mentor komt hier in de toekomst op terug.
5. Het bieden van steun aan de ouders (van de gepeste en de pesters en de meelopers)
 - Ouders die zich zorgen maken over pesten worden serieus genomen.
 - De school werkt samen met de ouders om het pesten aan te pakken.
 - De school geeft adviezen aan de ouders in het omgaan met hun gepeste of pestende kind.
 - De school bespreekt en verwijst de ouders zo nodig naar deskundige hulpverleners (De ouders van leerlingen die gepest worden, hebben er soms moeite mee, dat hun kind aan zichzelf zou moeten werken. Hun kind wordt gepest en dat moet gewoon stoppen. Dat klopt, het pesten moet stoppen. Echter een gepest kind wil zich niet alleen veilig voelen op school; het wil ook geaccepteerd worden. Het verlangt ernaar om zich prettig en zelfverzekerder te voelen. Daar kan begeleiding of een (sociale vaardigheids-) training aan bijdragen.).

STAPPENPLAN NA EEN MELDING VAN PESTEN

Het hieronder weergegeven stappenplan is een algemene leidraad. Als een interventie succes heeft, kunnen vervolgstappen achterwege blijven. Het in het stappenplan genoemde traject bij aanhoudend pesten is geen automatisme. De stappen worden ingezet en mogelijk aangepast afhankelijk van datgene de situatie naar inschatting van de school nodig heeft en per leerling wordt bekeken welke maatregelen het meest passend / helpend zijn. Voor de aanpak van digitaal pesten wordt ook dit stappenplan gevolgd.

STAP 1

In alle gevallen gaat de melding van het pestgedrag in eerste instantie naar de mentor. Hij/zij is de spil in de begeleiding van de leerlingen van zijn/haar mentorklas.

1. Wanneer het pesten plaatsvindt in klassenverband, praat de mentor eerst met de gepeste en later met de pester apart.
2. Vervolgens organiseert de mentor een gesprek tussen beide leerlingen en probeert tot goede afspraken te komen.
3. De mentor neemt contact op met de ouders van de pester en de gepeste en betreft hen bij de oplossing;
4. De mentor bespreekt direct met de leerlingen wat het vervolgtraject zal zijn indien het pesten niet stopt of zich herhaalt.
5. De mentor praat met de klas. Dit is belangrijk in verband met de het herstellen van de groepssfeer en om te benadrukken welke verantwoordelijkheid ieder groepslid heeft.
6. De mentor doet verslag van de gebeurtenissen en de afspraken die zijn gemaakt in het leerlingendossier in Somtoday, bespreekt het in het ABC-overleg met de leerjaarcoördinator en de leerlingencoach en licht de ouders van beide leerlingen in.
7. Indien het pesten niet stopt, het zich herhaalt of escaleert, bespreekt de mentor dit met de leerjaarcoördinator en de leerlingencoach. Er wordt een plan van aanpak opgesteld. Ouders worden hierover op de hoogte gesteld (bijvoorbeeld d.m.v. een officiële waarschuwing aan hun kind) en zo nodig bij betrokken.
8. De mentor noteert gespreksnotities inclusief afspraken met pester en gepeste in Somtoday.

STAP2

9. De leerjaarcoördinator / leerlingencoach kan in onderling overleg, de rol van de mentor overnemen bij escalatie van het pestgedrag en wanneer het pesten het klassenverband overstijgt.
10. De leerjaarcoördinator / leerlingencoach heeft zo nodig een gesprek met de gepeste en de pester apart of organiseert direct een gesprek tussen beiden. In het contact met de pester is het doel drieledig, namelijk confronteren, mogelijke achterliggende problematiek op tafel krijgen en helderheid geven over het vervolgtraject bij herhaling van pesten.
11. De leerjaarcoördinator / leerlingencoach bespreekt de situatie in het interne zorgteam en adviseert zo nodig, zowel aan de pester als de gepeste, hulp door iemand van het ondersteuningsteam (bijvoorbeeld leerlingbegeleider) of externe hulp.
12. De leerjaarcoördinator nodigt de betrokken ouders (apart van elkaar) uit en bespreekt samen met de mentor, leerlingencoach en/of assistent teamleiding het recidief gedrag, bespreekt het vervolgtraject en mogelijke sancties. Ook worden de mogelijkheden tot intern of externe hulp met de ouders besproken.
13. De leerjaarcoördinator / leerlingencoach noteert de gespreksnotities, afspraken en plan van aanpak in Somtoday. Tevens koppelt hij/zij alle informatie weer persoonlijk terug naar de mentor.

STAP 3

14. Indien er niks veranderd worden ouders en leerling uitgenodigd met de teamleider voor een gesprek over het vervolgtraject en sancties.

STAP 4

15. In het gehele proces is (interne) schorsing een mogelijke sanctie. Wanneer de acties en afspraken gemaakt na stap 1 en stap 2 geen verbetering in het gedrag geven, kan de leerling voor langere tijd geschorst worden.
Schorsing is een laatste middel, maar is soms onvermijdelijk. Dat is het in ieder geval indien een leerling zich schuldig heeft gemaakt aan een (ernstig) incident. Bij een eerste incident kan een externe schorsing van een dag plaatsvinden. Daarna volgen in principe externe schorsingen van drie dagen en vijf dagen, waarna definitieve verwijdering van school kan plaatsvinden. Dit gebeurt te allen tijde in overleg met de Inspectie voor het Onderwijs en het regionaal bureau leerplicht (zie protocol Schorsing en verwijdering). De schoolleiding kan ook besluiten tot een mengvorm van straffen, afhankelijk van de ernst van de zaak (bijvoorbeeld het opleggen van schorsing gevolgd door een vierkant rooster).

STAP 5

16. Wanneer de leerling ondanks alle inspanningen van de betrokken partijen koppig blijft volharden in het ongewenste pestgedrag liggen er geen perspectieven meer tot verandering. De school kan dan op het punt komen dat wij prioriteit stellen aan de verantwoordelijkheid de (sociale) veiligheid van de overige leerlingen te kunnen waarborgen. De school kan dan niet anders dan de leerling te verwijderen van onze locatie. In overleg met ouders wordt er gezocht naar een plek op een andere (Lentiz) school (zie protocol schorsing en verwijdering).

(Aanvullend) stappenplan na een melding van digitaal pesten

Digitaal pesten is één van de verschillende vormen van pesten, maar in onze huidige maatschappij zeer actueel. Op het internet of door instellingen in de smartphone kan men een andere identiteit aannemen of volledig anoniem blijven, waardoor de grenzen van het pestgedrag worden verlegd.

Voor de aanpak van digitaal pesten wordt ook Stappenplan na een melding van pesten gevolgd. Aanvullende stappen zijn:

1. Bewaar de berichten
Probeer de berichten waarin het pestgedrag voorkomt te bewaren. Vertel leerlingen hoe ze dat kunnen doen (afdrukken, selecteren en kopiëren, WhatsApp -gesprekken opslaan, screenshots maken).
2. Blokkeer de afzender
Leg de leerling zo nodig uit hoe hij/zij de gebruiker kan blokkeren.
3. Probeer de dader op te sporen
Soms is de dader te achterhalen via de helpdesk of door terug te bellen bij nummerherkenning.
4. Verwijs de ouders zo nodig door
Heel veel informatie is te vinden op www.stoppestenu.nl. Ook telefoonnummers van verschillende hulporganisaties zijn op deze website te vinden.
5. Adviseer aangifte
In het geval dat een leerling stelselmatig wordt belaagd is er sprake van stalking en dan kunnen de ouders aangifte doen. Ook wanneer het slachtoffer lichamelijk letsel of materiële schade is toegebracht, kan de politie worden ingeschakeld. Zo nodig kun je verwijzen naar Bureau Slachtofferhulp (www.slachtofferhulp.nl, tel: 0900-0101)

MELDEN VAN PESTINCIDENTEN

Elke school is verantwoordelijk voor het scheppen van een sociaal en veilig leerklimaat en voor het monitoren van het veiligheidsgevoel van leerlingen. Het is daarom belangrijk dat pestincidenten gemeld worden door een ieder die dit ziet, meemaakt of er van hoort. Het doel van het melden van pestincidenten is het systematisch verzamelen van informatie over pestgedrag om een verantwoorde en duurzame aanpak mogelijk te maken en de school sociaal veilig te maken.

Wat kan er gemeld worden?

- Alle soorten van fysiek geweld, zoals slaan, schoppen, duwen, trekken, spugen.
- Alle soorten van verbaal geweld, zoals uitschelden, (be)dreigen, roddelen, discrimineren.
- Alle soorten van de ander voor gek zetten, zoals uitlachen, belachelijk maken etc.
- Spullen afpakken, verstoppen, vernielen.
- Opwachten, opjagen, achtervolgen, klem zetten.
- Ongewenste aanraking, betasting intieme delen.
- Opdrachten krijgen, tegen je wil moeten meedoen aan of met iets, onder dwang of door groepsdruk.
- Genegeerd worden, buitengesloten worden, niet mogen meedoen, niemand wil naast je zitten, niet gekozen worden.
- Digitaal pesten via computer of telefoon.
- Alles wat onprettig aanvoelt of je een onveilig gevoel geeft, ook al nam je deel, of moest je meedoen.

Wie kan er melden?

Ouder(s)/verzorger(s), alle medewerkers van de school, omstanders, vriendjes, broer of zus en natuurlijk het slachtoffer zelf of de (mee)pesters die het zelf eigenlijk ook niet meer leuk vinden.

Bij wie melden?

Wanneer een leerling gepest wordt, meld je dit bij de mentor. Hij/zij is de belangrijkste persoon voor een leerling op school en gaat er voor zorgen dat er actie ondernomen wordt om het pesten te stoppen. Wanneer je niet weet wie de mentor van de gepeste leerling is kun je altijd naar de leerlingencoach, leerjaarcoördinator of zelfs naar een docent gaan waar jij goed mee kan praten. Hij/zij brengt de mentor dan op de hoogte, zodat de gepeste leerling geholpen kan worden.

WAT KUNT U ALS OUDER/VERZORGER ZELF DOEN

Uw kind wordt gepest

- Onderneem niet direct boze stappen. Laat het kind wel duidelijk merken dat u wilt helpen, maar beraadt u op een goed plan van aanpak.
- Ga na wat uw kind zelf al heeft gedaan om het te stoppen.
- Bedenk samen de volgende stap: wat kunnen jullie eraan doen?
- Doe niets buiten het kind om, ook als u naar de mentor stapt kunt u dit het beste aangeven. Kinderen zijn vaak bang dat hun ouders (de verkeerde) stappen ondernemen waar zij niets van weten.
- Letterlijk en figuurlijk: ga niet voor uw kind staan, maar ernaast of erachter.

Uw kind pest

- Vraag je kind wat er precies gebeurd is voordat je zelf oordeelt.
- Denk van tevoren na waarom jouw kind pest, ga daarna het gesprek aan.
- Leg uit wat pesten voor een ander kind betekent.
- Bedenk samen een oplossing om het pesten te stoppen.
- Praat met de mentor van jouw kind.
- Kijk samen op Pestweb.nl; hier staan tips voor kinderen die zelf pesten. Zo worden kinderen bewust van wat ze doen.

AANSPREEKPUNTEN

Functie	Naam	E-mailadres
Mentor van mijn kind:		
Leerlingencoach leerjaar 1 & 2	Mevr. J. van der Goes	jvdgoes04@lentiz.nl
Leerjaarcoördinator leerjaar 1 & 2	Dhr. M. Strijbos	mstrijbos@lentiz.nl
Leerlingencoach leerjaar 3 & 4	Mevr. D. Fleuren	dfleuren@lentiz.nl
Leerjaarcoördinator leerjaar 3 & 4	Mevr. N. el Bousikhani	nbousikhani@lentiz.nl
Vertrouwenspersoon (vrouwelijk)	Mevr. E. Rodenburg	erodenburg@lentiz.nl
Vertrouwenspersoon (mannelijk)	Dhr. J. Jonker	jjonker@lentiz.nl
Anti-pestcoördinator	Dhr. C. van Dijk	cvdijk06@lentiz.nl
Coördinator Sociale veiligheid	Mevr. J. van der Spek	Jvdspek01@lentiz.nl

REGISTRATIE EN MONITORING

Verslaglegging van gesprekken, gemaakte afspraken en evaluaties vindt plaats in het registratiesysteem SOMtoday. In eerste instantie ligt de verantwoordelijkheid hiervoor bij de mentor. Wanneer de leerjaarcoördinator, leerlingencoach en/of teamleider bij de aanpak betrokken wordt, gebeurt dit in overleg.

De ouder(s)/verzorger(s) van beide partijen worden in alle gevallen van pesten op de hoogte gebracht van melding, proces en afronding.

De mentor, de leerlingencoach en leerjaarcoördinator volgen het proces en houden de gepeste leerling en ook de 'hoofdpester(s)' in de gaten. De anti-pestcoördinator houdt een overzicht bij van de pestincidenten. De leerlingencoaches, de leerjaarcoördinatoren en anti-pestcoördinator overleggen op regelmatige basis de ontwikkeling van deze leerlingen.

Wanneer het gaat om een ernstig incident brengt de leerjaarcoördinator, leerlingencoach en/of teamleider de coördinator sociale veiligheid (CSV) op de hoogte en registreert de CSV het incident in het incidentmeldingssysteem Iris+.

HANDIGE WEBSITES EN PUBLICATIES

WEBSITES

- <https://www.stoppestennu.nl/pesten>
- <http://www.stopdigitaalpesten.nl/handige-websites/>
- <https://www.mediawijsheid.nl/onlinepesten/>
- <https://www.pestweb.nl/>
- <https://www.omgaanmetpesten.nl/>
- <https://www.scholenveiligheid.nl/kennisbank/het-anti-pestprotocol-op-school/>
- <https://oudersenonderwijs.nl/kennisbank/pesten-en-sociale-veiligheid/>
- <https://www.kinderombudsman.nl/onderwerpen/pesten>
- <https://pesten.startkabel.nl/>

BOEKEN

- Het zakboek voor anti-pest coördinatoren in po en vo, Anke Visser
- Handboek 'Alles over pesten' - J. Ruigrok; M. Bakker-de Jong; D. Verhagen
- Handboek tegen pesten, Bamber Delver
- Van pesten naar samenwerken, Sue Young
- Zeg nee tegen pesten!, Herberd Prinsen

TRAININGEN EN PROJECTEN

- www.leefstijl.nl
- www.rotsenwater.nl
- www.kanjertraining.nl